

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Craffu Partneriaethau
Dyddiad y Cyfarfod:	14 Chwefror 2019
Aelod / Swyddog Arweiniol:	Aelod Arweiniol Tai, Rheoleiddio a'r Amgylchedd
Awdur yr Adroddiad:	Rheolwr Gwarchod Y Cyhoedd ac Amgylchedd Adeiladu
Teitl:	Darpariaeth Gorfodaeth Amgylcheddol

1.0 Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

- 1.1 Bwriad yr adroddiad yw i ymgynghori ag Aelodau ar y fanyleb drafft am ddarpariaeth cytundeb gorfodi trosedd amgylcheddol. Mae'n amlinellu sut mae'r Cyngor yn bwriadu darparu a rheoli cytundeb gorfodi amgylcheddol newydd.

2.0 Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

- 2.1 Cyflwynwyd adroddiad i'r Cabinet ar 25 Medi 2018 i amlinellu'r dewisiadau ar gyfer darparu gorfodaeth trosedd amgylcheddol ar draws y Sir. Daeth y Cabinet i benderfyniad i barhau â'r opsiwn o gaffael darparwr gwasanaeth allanol. Cytunodd y Cabinet y dylai'r Pennaeth Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd gytuno ar gynnwys y fanyleb derfynol ar ddarpariaeth gwasanaeth gorfodaeth amgylcheddol ar ôl ystyried y fanyleb drafft gan y Pwyllgor Craffu.

3.0 Beth yw'r Argymhellion?

- 3.1 Bod yr Aelodau yn ystyried cynnwys yr adroddiad ac yn cefnogi manyleb drafft a nodir yn Atodiad A a B i alluogi swyddogion i barhau â'r cam tendro o gaffael darparwr allanol i ddarparu gwasanaeth gorfodaeth amgylcheddol yn y Sir.

4.0 Manylion yr Adroddiad

- 4.1 Ym mis Hydref 2012, penododd y Cyngor Kingdom Security Ltd i gyflawni gorfodaeth o drosedd amgylcheddol ar draws y Sir, gan gynnwys baw cŵn, sbwriel ayyb. Roedd y cytundeb yn dod i ben ar 9 Tachwedd 2018, fodd bynnag bu i Kingdom Security Ltd ddefnyddio ei hawl i derfynu'r cytundeb yn gynnar yn dilyn y cyfnod rhybudd perthnasol. Bu i wasanaethau Kingdom ddod â'u gweithredoedd i ben yn Sir Ddinbych ar 17 Awst 2018.
- 4.2 Roedd Swyddogion Kingdom yn flaenorol yn gyfrifol am orfodaeth yn erbyn amrywiaeth o droseddau amgylcheddol gan gynnwys taflu sbwriel, baw cŵn, tipio anghyfreithlon, ysmygu mewn mannau caeedig, graffiti a thorri Rhybuddion Gwarchod Mannau Cyhoeddus. Baw ci yw'r ffynhonnell fwyaf cyson o gwynion a sbwriel sy'n ymwneud ag ysmygu yw ffynhonnell y nifer fwyaf o sydd yn arwain at roi Rhybuddion Cosb Benodedig (RhCB). Mae paragraff 4.3 isod yn nodi'r niferoedd a

mathau o droseddau yn y flwyddyn lawn ddiwethaf o ystadegau sydd ar gael.

4.3 **Ionawr 2017 - 31 Rhagfyr 2017**

Math o drosedd

Sbwriel sigarennau	3600	76.17%
Pob math arall o sbwriel	142	3.03%
Ysmygu mewn man di-fwg	803	17%
Baw Cŵn	90	1.9%
Cardota	6	0.13%
Yfed allan o lestr agored	70	1.48%
Loetran	3	0.06%
Pasio dŵr	11	0.23%

4.4 Ym mis Medi 2018, cafodd adroddiad ei gyflwyno i'r Cabinet i ystyried yr opsiynau ar gyfer darpariaeth yn y dyfodol o orfodaeth amgylcheddol yn y Sir. Daeth y Cabinet i benderfyniad i barhau â'r opsiwn o ddarparu gwasanaeth allanol. Mae manyleb drafft (Atodiad A) wedi'i baratoi ar gyfer ei ystyried gan yr aelodau. Mae hwn wedi'i ddatblygu gyda chymorth y swyddogion Caffael Cyngor Sir Ddinbych. Wrth ddrafftio'r fanyleb, mae swyddogion wedi ystyried adborth gan aelodau h.y. mwy o ffocws ar faw cŵn ac addysg.

4.5 Bydd y darparwr gwasanaeth newydd yn gyfrifol am orfodi yn erbyn yr un troseddau amgylcheddol fel yn flaenorol, fodd bynnag ar ôl dysgu gwrs o'r cytundeb blaenorol, mae bwriad i wneud newid yn y dull o ddarpariaeth. Bydd gan y fanyleb cytundeb drafft bwyslais ar:

- Ymgysylltu ac addysg
- Baw Cŵn
- Rheoli Cŵn

4.6 Bydd disgwyliad bod swyddogion gorfodi yn targedu yn benodol baw cŵn a rheoli cŵn, a chyflawni dyletswyddau penodol i gyflawni hyn. Fodd bynnag, wrth gyflawni'r dyletswyddau hyn, bydd swyddogion yn gallu gorfodi yn erbyn troseddau eraill megis taflu sbwriel.

4.7 Caiff y Swyddogion eu hanfon i lefydd trwy ddefnyddio dull sy'n cael ei gyfarwyddo gan gudd-wybodaeth. Mae hyn yn golygu eu bod yn cael eu hanfon yn rheolaidd i ardaloedd sydd â'r lefelau uchaf o gwynion neu lle mae tystiolaeth bod unigolion yn diystyru deddfwriaeth ac yn cyflawni troseddau. Yn unol â chytundebau dan gontract, mae presenoldeb swyddogion ar draws y sir yn llawer mwy cymesur gan ddarparu gwasanaeth i'r cymunedau lleiaf. Mae'r manau gwaethaf yn cael mwy o sylw a gorfodaeth benodol.

4.8 Mae patrôl penodol yn cael eu cynnal yn rheolaidd i fynd i'r afael â baw cŵn yn y manau gwaethaf. Bydd hyn yn cynnwys gweithredu yn gynnar yn y bore ac ar benwythnosau mewn lleoliadau strategol. Mae'r tuedd o ran cwynion am faw cŵn ar ei lawr yn Sir Ddinbych. Caiff hyn ei adlewyrchu'n genedlaethol yn arolygon Cadwch

Gymru'n Daclus sydd yn dangos gostyngiad mewn baw cŵn ar y strydoedd. Roedd ymddygiad yn dechrau newid ac mae'n bwysig bod darparwr gwasanaeth newydd yn cael ei benodi'n fuan i adeiladu ar y duedd lwyddiannus hon.

- 4.9 Mae cydweithio gyda Gwasanaethau Amgylcheddol CSDd yn darparu un ymagwedd er mwyn atal a dal troseddwr trwy drosglwyddo gwybodaeth ac adnabod y manau gwaethaf am faw cŵn trwy ddefnyddio chwistrell sialc ar y pafin. Mae'r chwistrell sialc a defnyddio negeseuon stensil yn ffordd hawdd o adnabod y baw sydd angen ei glirio ac mae'n rhybuddio troseddwr bod swyddogion ar batrôl yn yr ardal.
- 4.10 Elfen gyfannol o'r manyldeb drafft yw'r pwyslais ychwanegol ar ymgysylltu ac addysg ar draws holl adrannau o'r gymuned. Bydd ymgysylltiad ac addysg angen ffurfio rhan sylweddol o waith a gyflawnir gan y darparwr gwasanaeth newydd. Bydd pwyslais penodol yn cael ei roi ar ymgysylltu â phlant. Mae swyddogion wedi ymgynghori â gweithwyr yn y Gwasanaethau Addysg i ddeall beth yw'r ffordd orau o ddarparu hyn i ysgolion. Manylion y math o ddarpariaeth i'w darparu wedi eu nodi yn Atodiad B.
- 4.11 Er bod addysg ac ymgysylltu yn weithgaredd bwysig i helpu cadw'r strydoedd yn lân a thaclus, rhybuddio neu chynghori pobl sydd wedi troseddu, heb roi cosb, ond nid yw'n ffordd effeithiol na chynaliadwy i atal. Mae model mwyaf cyffredin yw gwaith ataliol hyrwyddol, ynghyd â chosb effeithiol pan gyflawnir troseddau.
- 4.12 Disgwylir i'r darparwr gwasanaeth weithio'n agos ac mewn partneriaeth a Cadwch Gymru'n Daclus i gyflawni prosiectau ymgysylltu targed. Mae sefyllfa Cadwch Gymru'n Daclus yn dweud "ni all orfodaeth weithio ar ben ei hun mae'n rhaid iddo fod yn rhan o strategaeth ymgysylltu ac atal ehangach" Hefyd, mae Cadwch Gymru'n Daclus yn "credu mai pwrpas gorfodi yw:
- Codi ymwybyddiaeth bod gweithred benodol yn anghyfreithlon
 - Hyrwyddo newid ymddygiad cadarnhaol yn hirdymor
 - Atal troseddwr posibl
 - Cosbi troseddwr
 - I fynd i'r afael â, ynghyd â strategaethau eraill, Ansawdd Amgylchedd Lleol cyson.
- 4.13 Mae ein swyddogion wedi bod yn trafod â chydweithwyr yn awdurdodau Gogledd Cymru i archwilio cyfleoedd cydweithio, yn arbennig pan fo'r mwyafrif o Gynghorau yn ystyried eu hopsiynau ar gyfer gorfodaeth trosedd amgylcheddol. Roedd y Cabinet hefyd eisiau swyddogion i archwilio cyfleoedd cydweithio rhanbarthol.
- 4.14 Yn dilyn trafodaethau gydag Awdurdodau eraill, nid ydym yn credu bod cydweithio rhanbarthol ffurfiol yn bosibl yn y cam hwn. Fodd bynnag, bydd swyddogion dal yn gweithio gyda'i gilydd i rannu arferion da, safoni dull gorfodi lle bo'n bosibl ayyb.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

- 5.1 Mae'r gwaith yn cyfrannu at Flaenoriaeth Corfforaethol o amddiffyn ein hamgylchedd. Mae hefyd yn rhan annatod o'r strategaeth gorfforaethol ar faw cŵn. Mae'r gwaith yn cyfrannu at Flaenoriaeth Corfforaethol o amddiffyn ein hamgylchedd. Mae hefyd yn rhan annatod o'r strategaeth gorfforaethol ar faw cŵn.

6. Beth fydd cost hyn a beth fydd ei effaith ar wasanaethau eraill?

- 6.1 Caiff y costau eu talu gyda'r incwm gwirioneddol rydym yn ei gael gan Hysbysiadau Cosb Benodedig. Bydd y prosiect yn ddarpariaeth niwtral o ran cost i'r Cyngor yn hytrach na rheoli'r cytundeb a fydd yn cael ei gynnal o fewn y cyllidebau presennol.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les?

- 7.1 Nid yw'r adroddiad hwn yn ceisio penderfyniad, felly nid oes angen asesiad o'r effaith ar les.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgorau Craffu ac eraill?

- 8.1 Mae adroddiadau blaenorol wedi cael eu cyflwyno i Bwyllgor Craffu Perfformiad a'r Cabinet. Mae ymgynghoriadau a thrafodaethau wedi cael eu cynnal gyda'r Aelod Arweiniol Tai, Rheoleiddio a'r Amgylchedd yn ogystal â swyddogion o'r Gwasanaeth Caffael ac Addysg CSDd.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Mae'r cydbwysedd rhwng addysg, ataliaeth a gorfodaeth angen ei wneud yn ofalus i sicrhau ei fod yn hyfyw ar gyfer darparwr allanol i ddarparu'r gwasanaeth ar sail ei fod yn niwtral o ran cost i'r cyngor.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

- 10.1 Y prif risgiau perthnasol o ran drafftio manyleb ar gyfer darpariaeth o ddarparwr gorfodaeth amgylcheddol newydd yw bod y fanyleb yn rhy argymhellol i fod yn hyfyw fasnachol i ddarparwyr gwasanaeth a'n bod ddim yn cael llawer o ddiddordeb gan gwmnïau. Mae'r swyddogion yn ystyried bod y fanyleb drafft ynghlwm yn atodiadau A a B yn rhoi cydbwysedd rhwng manyleb sydd yn bodloni gofynion y cyngor a bod yn hyfyw fasnachol.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Adran2 Deddf Llywodraeth Leol 2000 - pŵer i wneud unrhyw beth sy'n debygol o hyrwyddo neu wella lles economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol yr ardal.

Adran 111 Deddf Llywodraeth Leol 1972 - pŵer i wneud unrhyw beth i hwyluso neu sy'n atodol i gyflawni unrhyw un o swyddogaethau'r cyngor.

Mae Adrannau 7.4.2(d) o Gyfansoddiad y Cyngor yn amlinellu pwerau'r Pwyllgor Archwilio mewn perthynas â'r mater hwn.

Swyddog Cyswllt:

Rheolwr Gwarchod Y Cyhoedd ac Amgylchedd Adeiladu

Ffôn: 01824 706717